

A MADARAK HASZNÁRÓL ÉS KÁRÁRÓL

ELŐJÁRÓ BESZÉD.

A mikoron a magyar ember rég megdelelt és elmondhatja, hogy java kenyerét megette, jól teszi, ha számot vetve önmagával, kérdést intéz lelkiismeretéhez, vajjon hasznosan töltötte-e el világéletét, van-e még kötelessége, a melynek meg kell felelnie, mielőtt hogy elszólítja a mindenség hatalma, oda, a honnan még nem tért vissza – de senkisé!

Magam is rég megdeleltem, meg is ettem java kenyeremet; elmondhatom az abád-szalóki öreg földművessel, hogy bizony nekem is beesteledett, éppen csak hogy még nem harangoztak. Számot vettem én is magammal és úgy találom, hogy volna még kötelességem. Im, kötelességérzethől annak az arasznyi életidőnek, mely a harangszóig még marad, egy részét Tenéked akarom szentelni szeretett magyar gazda Népem, mert különben is érzem szent kötelességemet, hogy a ki annyit forgolódtam barátságos tűzhelyednél, annyi okulást merítettem szokásodból; – lelked tiszta, romlatlan megnyilatkozásából pedig annyi virágot szedtem és kötöttem bokrétába – mondom, érzem kötelességemet, hogy hála fejében, okulásodra, de gyönyörűségedre is írjam meg ezt a kis könyvet, arról, a mi különben is érzi szereteted melegét: írjak az ég madarairól, azoknak hasznáról és káráról.

Meg is irom úgy, a mint legjobban tudom; a hogyan elég hosszú életem bőséges tapasztalata reá tanított. Megirom pedig szűzen-tiszta magyar nyelven, a melyet házad táján, mezőn, erdőn, legelőn, a pásztortűzet védő enyhelyeken, cserényeidben, kontyoskunyhóidban éppen tetőled tanultam; szemlélődésed józanságán pedig kicsiszoltam, talán fényesre ki is palléroztam.

Áldom is a sorsomat azért, hogy megérhettem, hogy akadt oly férfi, kit saját igyekezete és a sors kegye magasra emelt – Darányi Ignác magyar kir. Földművelésügyi Minister – de azért mégsem emelhette sorsa oly magasra, hogy ne lássa, ne ismerje meg a magyar gazdanép szükségét, okulásra törő vágyát.

A ki éppen azért engem bizott meg e szerény könyv szerzésével. Ezért áldom sorsomat.

El is mondom neki ezen a helyen, hogy bizodalmaival örök hála kötelezett, és hogy azontúl a legnagyobb gyönyörűséget szerezte énnekem, megadván a módot, hogy Tehozzád szóljak, magyar Népem, a kihez a vérség és a szeretet ezer szála fűzött.

Ime, szólok is Tehozzád. Hiszen Téged ezer év kevés öröme és tenger bánata, vére és veritéke kötött e földhöz, mely éppen azért kedves és drága Tenéked; mely föld a költő szava szerint: bölcsőd és majdan sírod is – igazi, egyetlen magyar hazád.

Jól tudod Te édes Népem, hogy csak értelem és szorgalom árán tarthatod meg hazádat; hogy számbeli csekély voltodat csak eszed pallérozásával pótolhatod meg; hogy értelemből fakadó szeretettel kell közeledned mindnyájunk szülő anyjához, a természethez, mely alkotó, de romboló hatalmával is oktat, vezérel, hogy megtalálhassad a magad és cseléded kenyerét, hazád földjén boldogulásodat.

Te vagy az, a ki elveted a magot, látod csírázását, a zsenge palánta első kibúvását; a ki megfigyeled növekedését el a megérésig; látod lábas jószágodnak, majorságodnak életre keltét, növekedését, megerősödését; de látod mindennek vesztét, elsatnyulását, kimaradását is; keresed az okot; – néha meg is találod, néha nem. És ha nem találod, akkor kezdődik azoknak a kötelessége, a kik tudásuknál, tapasztalásuknál fogva megadhatják a felvilágosítást, a mint megadom Tenéked én az ég madarainak hasznáról és káráról a mezőgazdaságban. Fogadd a felvilágosítást oly szeretettel, a minővel nyújtom.

A madárképeket egy derék magyar ifjú, Csörgéy Titusz, mellettem készítette. Benne elevenen lüktet a természet iránti szeretet és ezt képeiben ki is tudta mondani.

Irtam Budapesten, a Magyar Madártani Központban, 1901 újév napján.

Herman Ottó.